Цана нумэру 50 кап.

БЕЛАРУСКАЯ ДУМКА

ВЫХОДЗІЦЬ ТРОЙЧЫ У ТЫДЗЕНЬ.

Рэдакцыя і Адміністрацыя — Вострa-Брамская, № 9 — адчынена што дня, апрача сьвята, 8—12 і 3—5.

АБВЕСТКІ: 1 радок перад тэкстам 4 рублі. 1 радок за тэкстам 2 рублі. 3 безработных за усю абвестку 2 рублі.

Год I. Серада, 4 чэрвеня 1919 г. № 17.

Мары вайны.

Тэлеграф прынёс нам трывожную вестку, што немцы адказаліся падпісаць трактат міра.

Гэткае пастанаўленьня немцаў, хоць яно і трывожыць людзёў, але мала мае пад сабою грунту, каб можна была з гэтым поважна лічыцца. Немцы цяпер цалком залежны ад Антанты: флота у іх німа, артылерыя, усё што было лепшага з ёй атладзена саюзьнікам, вагонаў мала, харчоў сваіх ні хапае—адным словам руіна і гібель.

Праўда што хітры нямецкі «Рэйнэкэ Фукс», узяты за вушы, стагнаючы пад цяжкаю лапаю льва—Англіі, робіць усё, каб нешта вытаргаваць і дабіцца хоць трошкі мажлівых для сябе варункаў, каб ні траціць столькі сваёй тэррыторіі.

Ці гэтыя яго выкручываньня, адцягіваньня памогуць—німа ведама, з газэт ясна відаць, што рада чатырох цьвёрда і халодна стаіць пры сваіх вымаганьнях. Не памагаюць ноты пратэста, контр-прапазыцыі графа Брокдорф-Рантцау, бо толькі у драбніцах удаецца немцам зьмяніць тэкст мірнага трактата.

З усіх пунктаў мірнага трактата найбольш немцаў баляць пункты, у каторых сказана аб атдачы Польшчы зямель, якія некаліс да яе належалі. Гэтыя калішнія польскія зямлі і становяць главны нэрв нязгоды. Дзеля гэтага немцы і сабіраюць свае войскі і маняцца ваеваць з Польшчай, каб не алдаць дабравольна зямлі, каторую лічаць за сваю.

Газэты раз у раз пішуць аб бойках паміж немцамі і палякамі, аб пер стрэлках на граніцы, аб нямецкіх тайных вайсковых арганізацыях, каторыя у вопратках звычайных бюргероў будуць бараніць сваю дабычу. Называюць нават камандзіра гэтай арміі Бэлова, каторы пачаў нават ужо працаваць у кірунку падгатаваньня гэнай арміі.

Як ні як а мара вайны ізноў пакалалася...

Аднака трэба сумлевацца ці немцы здалеюць выйграць у гэтай справе. Рэч у тым, што Польшча прызнана Антантай як саюзьнік яе і ніколі Польшчы не пакінуць без помачы. Немцы неоффіцыяльна грозяць Еўропе злучэньнем з расейскімі бальшавікамі, стараюцца тлумачыць што нямецкі народ ніколі не згодзіцца на гэткую опэрацыю, што гатова навет новая рэвалюцыя—але усё гэта дарма. Антанта добра ведае, што тут ходзіць аб Прусcыю, каторая яўляецца главнай віноўніцаю вайны, і больш чым пэўна, што уступак ня зробіць.

Вайна прынясла бы Польшчы карысьць, а немцам гібель. Навет каліб немцы пабілі палякоў, дык і ў такім выпадку нічога бы не памагло, бо Антанта тады здушыла бы немцоў зусім.

На гэтай вайне выйгралі бы так жа і бальшавікі, каторыя пэўне ўраз пашлі бы у наступленьня. Палажэньне Літвы было бы так сама моцна падорвано, бо мусели бы высказацца за каго трымаюць ці за Антанту, што ім суліць незалежнасьць, ці за немцаў, каторыя далі Літве незалежнасьць, але яшчэ дагэтуль седзяць ей на шыі і ніяк не думаюць пакідаць добраго, даходнаго мейсца.

Лішне многа ёсьць даказаў процiў мажлівасьці вайны, каб верыць што такі практычны, зматэр'ялізаваны народ як немцы рынуцца у бой, каторы дасьць ім адно згубу.

Бліжэйшыя дні дадуць нам адказ на гэтае пытаньне.

Юры Олелькoвіч.

На гэтае пытаньне ні адзін скэптык ня мог нічога пэўнага сказаць. І вось мы бачым, што бальшавікі жывуць сабе і жывуць. Яны спынілі вайну з немцамі і заключылі з імі гібельны для Расеі мір. Яны абвесцілі новую вайну усім, хто процiў іх, г. ё. усяму сьвету і вядуць яе да апошняй пары, маючы яще надзею, што завоюють увесь сьвет. Ім удаецца арганізаваць „чырвоную" армію, каторая, дарма што кепска дысцыплініравана, ўсёж падчас і добра бьецца с супрацiўнікамі.

Скэптыкі, каторыя не верылі у cілу і моц бальшэвізму, патроху адракліся ад сваіх скэптычных думак і, змучаныя голадам і страхам сьмерці, пайшлі да бальшавізма ў Каноссу. Толькі моцныя духам не здаваліся і гуртаваліся па „акраінам" бышай Расейскай Імпэры, каля розных удатных ці неудатных ваякоў. Гэта так званыя праз бальшавікоў белагвардзейцы.

Цяпер ёсьць тры групы белагвардзейцаў: у Сыбіры, на Урале і на Волзе—Калчакоўцы, на Дану—Денікінцы і ў Фінляндыі—Юдэнічаўцы.

Як паказалі апошнія падзеі, Калчак з сваімі вайскамі аказаўся найдужэйшым і, разбіўшы бальшавікоў на Уральском фронце, ідзе далей, а бальшавікі ня могуць яго спыніць, бо чырвоная армія альбо здаецца ў палон, альбо разбегаецца.

Мы вельмі мала знаем напэўна, чаму Калчак так удатна борэцца з бальшавікамі: ці ў яго вялікае войска, ці можа яно не вялікае, але добра сфармаванае.

Нам здаецца, што Калчак не мог сабраць вялікаго войска, так сама ня мог ён яго і надта добра абеспечыць усім патрэбным. Справа не так у гэтым, як ў тым, што народ на яго старане. Той самы народ, каторы яшчэ нядаўна верыў бальшавікам, цяпер зрабіўся іх ворагам, што даказываецца бунтамі, якія падымаюцца процiў бальшавікоў паўсюды, а больш усяго на Урале і па цэламу Паволжу.

Пералом ў пачуцьці народных расейскіх мас вызначыўся цяпер даволі ясна, асабліва у тых мейсцох, гдзе бальшавікі найдаўжэй панавалі—гэта й Веліка Pасеі.

Дзержавы Антанты, каторыя да апошняй пары ўстрымліваліся ўступаць ў аткрытую барацьбу з бальшавізмам, не бачучы моцнасьці ворагоў бальшавізму, цяпер прызналі гэту моцнасьць, бо ўступілі з Калчакам і яго ўрадам у перагаворы дзеля барацьбы з бальшавізмам. Бальшавізм, катораму часам шанцавало на некаторых франтах будзе цяпер ў Расеі знішчан і загіне напэўна, бо народ расейскі цяпер ясна стаў процiў бальшавізму. Калчак толькі карыстае з настрою народнага, дачакаўшыся добраго часу і знайшоўшы падтрыманьне у Антанты.

Лук—аш.

БАЛЬШАВІКІ І КАЛЧАК.

Хто з нас — перажыўшых расейскую рэвалюцыю з першых яе мамэнтаў, калі замест Нікалая II стаў царстваваць—перш гаварлівы, але наіўны і прыдуркаваты Керэнскі, а потым фанатычны і разбойны Ленін, — хто з нас не задумываўся над тым, калі ўсяму гэтаму будзе канец? Некаторыя людзі, асьцярожныя і скэптычныя, ад пачатку рэвалюцыі казалі, што Керэнскі не доўга працягне. Так сама, калі Ленін скінуў Керенскага, гэтыя самыя скэптыкі сталі гаварыць, што Ленін не утрымаецца і месяцу і яго мае нехта заменіць.

Але хто?

З газэт.

Прэзыдэнт Германіі процiў падпісаньня міра.

Прэзыдэнт Германскае Рэспублікі Эбэрт у часе народных маніфэстацій 18 мая у Бэрліне сказаў вось якую прамову з балкона міністэрстваў:

„Мы былі-б людзьмі бяз веры і без гонара, калі-б мы усімі нашымі сіламі не паўсталі процiў ганьбы, якая нам угражаець. Над намі хочуць ня толькі зрабіць гвалт, але нас хочуць зусім здушыць. Хочуць зруйнаваць нас у эканамічным значэньні; перад усім сьветам у нас хочуць забраць усе нашыя правы.

Рабочаму класу больш за усіх прыйшлося бы цярпець цяжкія вынікі гэтага ганебнага міра. Мы ня мелі бы больш можнасьці эканамічна падняцца. Безработныя, сотні каторых напоўняюць цяпер вуліцы, яшчэ больш бы павялічыліся у сваім ліку. Сотні тысячаў працуючых прымушаны былі бы кінуць сваю бацькаўшчыну, каб заграніцай у чужых шукаць сьмехатворных варункаў працы, і гінулі бы у беднасьці й нэндзы.

Ніколі семідзесяцімільённы народ не згодзіцца з варункамі, так паніжаючымі. Мы адкідаем іх, што колечы й было-бы пасля.

У барацьбе, у каторую мы ўступаем, хай усе злучаюцца з намі у ім'я абароны чалавецтва й свабоды.

Я прапаную вам аднагалосна выкрыкнуць: Хай жыве маладая германская рэспубліка! Хай жыве міжнародная згода! Хай жыве мір!"

Калчак і Антанта.

Па поваду разьбіраньня на мірнай канфэрэнцыі у Парыжы пытаньня аб прызнаньні Антантай Калчака францускская парыжская газэта „Le Journal" выказываецца процiў таго, каб акту гэтаму прыдаваць палітычнае значэньня.

„Справа ў тым,—піша газэта — каб прызнаць адмірала Калчака як галаву ураду. Але якога ураду? Ураду усерасейскага? Гэта значыла бы зараз жа вызваць пратэсты яго праціўнікаў у Екацерынадары ды ў Архангельску. Ураду сібірскаго? Гэта значыла-б раздмухаць канстытуцыйнае пытаньне ва усім яго размеры ды уввясьці палітычную атруту у рух, катораму дагэтуль шанцавала дзякуючы неўмешываньню у гэтую-ж палітыку.

Наступіць, бязспорна, дзень, калі Расея мусіць ізноў уступіць у грамаду нацый, і мы пажадаем, каб гэта зрабілося як можна хутчэй. Але цешучыся з гэтаго дня, мы не прыбліжым яго наступленьня. У цяперашні мамэнт адмірал Калчак толькі камандзір арміі і ўсё, што яму трэба, гэта—матэр'ялы патрэбныя для атрыманьня пабеды».

Дзеля гэтага газэта думае, што саюзьнікі павінны агранічыцца толькі самым шырокім разьвіцьцям падтрыманьня матэр'яльнай помачы, якую аказываюць ужо адміралу Калчаку у яго ваенных прадпрыяцьцях!

АДМОВА НЕМЦАЎ ПАДПІСАЦЬ ТРАКТАТ МІРА.

Адказ немцаў дадзены у чацьверг 29 чэрвеня мае гэтакі тэкст, у каторым граф Брокдорф-Рантцау звертаецца да Вільсона:

«Пане Прэзыдэнт! Маю гонар даручыць Пану пагляды нямецкай дэлегацыі, што да праекта мірнага трактата.

Мы прыбылі у Вэрсаль, чакаючы мірнай прапазыцыі, якая апіралася бы на падставе паразуменьня. Мы мелі моцную волю, каб зрабіць усё, што было у нашай можнасьці, каб быць на высокасьці узложэных на нас абавязкоў. Спадзеваліся мы справядлівага міру. Мы спудзіліся, калі прачыталі у гэтым дакумэнці, якія вымаганьня ставіць нам пабедная сіла праціўніка. Чым глыбей мы уваходзілі у дух гэтага трактата, тым больш былі пераконаны аб яго несправядлівасьці. Вымаганьня у гэтым трактаці прэвышаюць сілы нямецкага народа. Мы маем для адбудаваньня Польскаго Гасударства адрачыцися бязспорна нямецкіх тэрыторыяў, адрачыцися пераважно нямецкіх Заходніх Пруссаў, адрачыцися нямецкіх часьцей Памор'я, адрачыцися карэннога нямецкага горада Гданска ды пазволіць, каб стары порт Гданск зрабіўся свабодным горадам пад польскім пратэктаратам.

Мы маем згодзіціся на тое, каб Усходняя Пруссія была адрэзана ад цэлага гасударства і засуджэна на смерць ды згадзіцца маемо, каб чыста нямецкая Клайпэда (Мэмэль) была нам зрабаванай. Мы маемо адрачыціся у карысьць палякоў і чэха-славакоў Горнай Сілезыі, хаця стаіць яна больш чым 750 гадоў у цеснай палітычнай злучнасьці з Нямеччынай, перапоўнена нямецкім жыцьцём і становіць фундамант для прамысловасьці цэлае Усходняе Нямеччыны. Пераважна нямецкія паветы маюць быць уступлены Бэльгіі без дастатачнай гаранцыі для незалежнасьці пазьнейшага агульнага галасаваньня. Чыста нямецкія руднікі Саары маюць быць адорваны ад нашаго гасударства, а іх пазьнейшае прылучэньня да Францыі мае быць прыгатаваным. Немцы ведаюць, што мусяць быць ахфярай, але каб дайсьці да міра, немцы пойдуць да апошніх граніц таго, што для іх мажліва:

1) Немцы ахфяруюцца правасьці абезаружэньня перад усімі іншымі народамі. Немцы адракаюцца усеагульнай ваеннай службы і абходзючы пераходныя варункі, зьменьшываюць сваю армію да сотні тысячаў людзей.

2) У справах тэрытарыяльных немцы стаялі на грунце праграммы Вільсона. Адракацца ад сваей улады у Альзацы і Лотарынгіі, хочуць аднак самавызначэньня народаў. Адступаюць Польшчы большую частку правінцыі Познанскай, абшары гдзе жывуць палякі разам з горадам Познань. Гатовы запэўніць Польшчы свабодны і пэўны доступ да мора пад паміжнародную гарантыю пры утвараньні свабодных партоў у Гданску, Королеўцы (Кэнігсбэргу) і Клайпэдзе (Мэмэль) пры помачы плаўняня па Вісьле і праз спэцыяльныя умовы на чугунках.

3) Немцы гатовы выплаціць належныя суммы азначаныя у мірнай праграме ажно да суммы 100 мільярдаў золатам, з каторых 20 мільярдаў золатам да 1 мая 1926

Чортаў камень

(Казка)

I.

Ніхто не памятае таго часу, калі іяк папаў сюды гэты камень. Самыя старыя людзі разсказываюць, што яшчэ іх дзеды і прадзеды помняць яго. І называўся ён — Чортоў камень. Чаму далі яму такое названьне, ня ведаю. Можэ за яго бязмерную веліч, а можэ і за тое, што гэты камень многа зла прынёс і прыносіць людзям. Колькі люцкіх калёс і восей пабіто і паломано аб камені! Колькі пакалечэно рук і ног! А гузоў колькі набілі тут люцкіе галовы!

II.

Каля гэтаго каменя ішла дарога. Невядомо і тое, чаму людзі выбралі сабе тут дарогу Хто першы праехаў, пралажыў тут след і павеў за сабою другіх?

Многа адказаў ёсць на гэто пытаньне, многа легенд зложано людзьмі пра Чортоў камень: розум чалавечы ня можа заспакоіцца, покі ён ня вытлумачыць сабе цёмнаго, невядомаго, неяснаго. Казалі, што гэты камень прынеслі сюды нейкіе старцы і палажылі на яго закляцьце, асудзіўшы яго на доўгіе векі ляжаць на гэтым мейсцы.

III.

Людзі добра ведалі колькі зла і нешчасьця было ім ад Чортаваго каменя, але ніхто не хацеў першы прыкладаць рук, каб зьняць яго. Праўда, на гэта былі важныя прычыны: камень быў надта вялікі — мала чым менш добрай хаты; другая прычына—ня ўсе схадзіліся на мыслі, што камень трэба непрыменно прыбраць Адны гаварылі, што чэпаць камень—грэх; другіе казалі, што на камень паложэна закляцьце і крануць яго боязна — можэ выйсьці якое-нібудзь нешчасьце. Былі і такія, каторыя просто стаялі за тое, што камень навет і павінен быць тут, каб людзі вучыліся быць асцярожнымі і разумнымі каб умелі самі абладзіць сваю біду, свае нешчасьце, бо каб не было на сьвеці зла, то кожны дурэнь лёгка папаў-бы у рай.

Прычына трэця—ніхто не даўёў добраго способа, як узяцца за дзела.

IV.

А часы ішлі. Уміралі адны людзі, на зьмену ім зьяўляліся другія, трэція і гэтак далей. Меняўся навет самы выраз зямлі—лясы зьменяліся полямі, на палёх зноў расьлі дзярэўя; толькі Чортаў камень ляжыць і ляжыць, толькі ён мала зьменяе свой абраз — такі ж вялікі, такі ж моўчаліны, дзікі, непрытульны, толькі мох гушчэй абрастае яго. І толькі доўгія вякі ўсё ж клалі і на яго свой след: камень, хоць і мало, асядае ў зямлю. І будзе такі час, калі ён сам схаваецца з твару зямлі—як мінецца закляцьце,—сыйдзе ў яе нетры.

V.

Меняецца свет, разумнеюць людзі. Цяпер яны многа талкуюць пра Чортаў камень, і мыслі іх падзяліліся: адны стаяць за тое, каб гэту справу з каменем аддаць на суд часу; другія даводзяць, што лепш адразу пакончыць з ім, парваўшы яго порахам. Чыя тут праўда, нехай судзіць той, хто пачуе гэту казку.

Тарас Гушча.

года затым по 80 мільярдаў у гадавых ўзносах.

4) Немцы готовы пасьвяціць сваю сучасную сілу працы для адбудаваньня зьніштожаных абшароў Бэльгіі і паўночнай Францыі.

Немцы маюць падпісаць прэдстаўлены ім трактат і выпаўніць яго, аднака у сваёй нядолі, уважаюць гэты трактат як вельмі сьвяты для сябе, каб мелі прызнаць варункі, за выпоўненьня каторых ручацца ня могуць. Мірныя умовы, зробленыя у апошняй тысячы гадоў паказываюць права сільнейшага. Але кожны з гэтых трактатаў віноўны у разбуджэньні і перацяганьні гэтай сусьветнай вайны. Гдзеколечы толькі у гэтай вайне пабедзіцель гаварыў да пабітага, ці гэта у Берэсьці Літоўскім, ці у Бухарэсці, словы яго былі толькі зародышам будучых неспакояў. Прынцыпы нашых супраціўнікаў вымагаюць умовы у іншым духу.

Гістарычным значэньнем вэрсальскай мірнай канфэрэнцыі ёсьць вясьці перагаворы да згоды.

Прыймійце, пане прэзыдэнт, выразы майго высокага паважаньня

граф Брокдорф-Рантцаў.

АПОШНІЯ НАВІНЫ.

— Немцы адмовіліся падпісаць трактат міра.

— Сябры украінскай мірнае дэлегацыі ў Парыжы ад колькіх дзён вядуць нарады з Сазоновом і князём Львовом.

— Парыжскай мірнай канфэрэнцыяй зацьверджаны праект аўтаноміі вэнгерскіх украінцаў, якія увайшлі у састаў чэха-славацкай рэспублікі.

— Англія паслала дабравольчэскай арміі генэрала Денікіна аружжа, амуніцыю і поўную абмундзіроўку на 250.000 чалавек.

— Нямецкая армія паводлуг аблічэньняў складаецца цяпер больш чым с 300.000 людзёў. Прызыў у Германіі адбываецца ціха і бязупынна.

— Бальшавізм у Расеі усё больш і больш хіліцца да упадка. Бальшавікоў цяпер скрозь бьюць на усіх фронтах.

— Петергоф узяла дабравольчэская расейская паўночная армія пры помачы англійскага флота.

— Казакі, якія ідуць на захад ад Азоўскага мора узялі ў палон 6 тысяч бальшавікоў.

Эстонскае войска прыбліжаецца да Петраграда, бяручы скрозь па дарозе чырвонаармейцаў у палон.

— Польскі прэмьер Падэрэўскі у Парыжы гаворыць шмат аб самавызначэньні Літвы і Украіны, ні успомінаючы ні словам аб Беларусі.

— Літоўскія войскі узялі Андронішкі, Трашкуны, Сударгі, Субоч, Окмяну і Давяны. Пры узяцьці Субоча, мястэчка і станцыі, забраны 2 бальшавіцкія паезды з 60 вагонамі, 3 кулямёты і шмат аружжа і амуніцыі.

— Нямецкія газэты пішуць, што у Швайцары пачаліся перагаворы паміж немцамі і расейскімі бальшавікамі. Старшынёй выбраны Парвус.

— Англія назначыла палкоўніка Тэлленту старшынёй англійскай харчавой місіі у Эстоніі, Латвіі і Літве. Палкоўнік Тэллента выехаў 25 мая на новае мейсцо службы.

Карэспандэнцыя з Мядзьведзіцу.

Мядзьведзіцкая вол. Слуцкага павету праз увесь час вайны знаходзілася пры самай пазыцыі. Селяне гэтай воласьці, не зважаючы на тое, што жылі пад самым абстрэлам і наражаліся на сьмерць, не уцекалі аднака у Расею і дзякуючы гэтаму, цяпер, як на страшэньне цяжкія часы, добра гаспадараць, пазасевалі усё поле. Хоць ня ўсім так добра жывецца—асабліва у тых вёсках, каторыя былі папалены, а пабудавацца яшчэ ня здужалі; бяды шмат, бо у каго коня няма, а купіць ці німашака за што, ці німа дзе, дзеля таго што «нямецкія нянькі», каторыя нас няньчылі праз 9 месяцаў усе коні навывозілі з сабой. Добра тут даліся у знакі немцы, так што селяне, як збаўленьня чакалі бальшавікоў, бо што-ж: «бальшавікі нясуць з сабой зямлю і волю». Дачакаліся і бальшавікоў, але і тыдзень не прайшоў, як нацешыліся з іх. Досыць было напомніць тутэйшаму селяніну аб каммуне, як яго зараз пачало трасці ад злосьці, сціскаў ён кулакі і праклінаў бальшавікоў на чым сьвет стаіць. А барані Бог паявіцца які агітатар, то не дадуць яму і слова сказаць, затукаюць, загукаюць, гразёй абкідаюць і, як ваўка, вон з вёскі гоняць. Асабліва кабеты праяўлялі энэргічную чыннасьць у гэтых выпадках. Калі пачалі бальшавікі мобілізаваць маладых хлапцоў, то пасьля вялікіх угроз толькі 8 чалавек пашло, а рэшта усё хаваліся то па лясох, то на пячы. Нарэшці пачалі насіцца слухі, што ідуць польскія легіоны. Народ чакаў легіонаў, каторыя нясьлі з сабой асвабаджэньня ад бальшавіцкіх банд. Але, пажыўшы з імі, хутка пераканаліся, што і гэта не сваё.

Восеняй 1918 года, калі трэба было пачынаць вучыць дзяцей, селяне сталі рабіць сходкі і пісаць прыгаворы, у каторых прасілі земства прысылаць ім вучыцеляў, толькі беларусаў. Земства ня вельмі то звярнуло на гэта увагу, бо стала прысылаць у тутэйшыя вёскі вучыцялёк, з „Рады Польскай земі Мінскай“, аткрываць чыста польскія школы. Дзякуючы тамтэйшаму ксяндзу Хрулевічу, шчыраму беларусу, хаця пасьля вялікіх прыкрасьцей, удалося аткрыць у м-ку Мядзьведзіцах, а пасьля і у вёсцы Гайніне беларускія школы. У Мядзьведзіцкую школу была назначана вучыцялькай П. Мядзіолко, каторая, як шчырая беларуская працаўніца, адразу узялася за плённовую работу. Школа была пастаўлена чыста беларуская, дзе усё выкладалася па беларуску. Апрача таго выкладалася і польская мова, а у старшых аддзелах і руская. Дзеці выхоўваліся у беларускім духу.

Кожны дзень, пасьля працы у школе, П. Мядзіолко езьдзіла па вёсках, дзе сабіраліся селяне і вяліся гутаркі нацыо-

Грэшная душа.

Грэшная душа выляцела с цела чалавека. Азірнулася па баках ажно чэрці гонюцца за ёю цэлымі плоймамі.

Ноч была сьветлая. Зоркі мігацелі. Месяц чырвонным пажарышчэм стаяў над самым гушчаром. Цені высокіх сасонак былі даўгіе і халодные. У пасецы вылі ваўкі і кажаны насіліся над ціхій рэчкай.

— Не плач, савішчэ, прарочыца благая! малілася, прасілася душа—мне і так жудасна, ворагі мае вун гонюцца за мною...

І панясласе душа пад неба. А плойма нячысьцікоў за ёю у дагонкі—усё бліжэй і бліжэй.

І чэрці смалою паветра атруцілі; разсыпалі ўсюды пякельны жэрствяк. гаручы, калючы. І ранілася душа, і горка плакала, і ўсё уцекала ад благіх духоў, як той вірабейчык маленькі ад вялікага каршуна.

Падляцела душа да аднэй зоркі:

— Зорынька, матынька, ратуй мяне! Чэрці гонюцца за мною! Яны мяне у пекла забяруць...

— Ты грэшная...—казала зорка і прагнала яе.

Падляцела душа да другой зоркі, да трэцяй, да чацьвёртай:

Цётанькі, я палохаюся—хавайця!..

— Ты грэшная...

— Грэшная... грэшная—хрыпелі чэрці сьлюнявымі, даўгімі языкамі. Вось, вось яны яе дагоняць. Чуець яна за сабою іх пякельнае, атрутнае дыханьне...

Душа кідаецца ва ўсе бакі, як падстрэленая качэчка, а усё-ж ткі не даецца у габдзюры нячысьцікам.

Туман сівы пакрыў абшар зямлі. Месяц за хмары схаваўся. Зоркі зьнікі і цемра густая атуліла увесь сьвет.

— Ой ня выйця сабакі чорныя! нашто вы мне долю пакутную варожыця—лямэнтавала душа—я заступнікоў не маю. .

— Трымайце яе! Лавіця зладзейку! равелі чарцюгі, не атстаючы ад яе.

— Ой загіну, загіну... злітуйцеся нада мною...

— Грэшная... грэшная...— грымело з усіх бакоў.

— За што вы так населі на мяне—сказала яна жаласлівым кволым голасам—яж такая маленечкая, слабенечкая... каго вы тут перамагаць уздумалі?

— Грэшная... грэшная...— рагатало увакруг.

Цямней зрабілася на зямлі. Загудзеў гнеўны віхар і затрос шчыр-борам высокім. Пярун пад небом зарагатаў і маланка пачала агнёвымі літэрамі страшные законы па небі пісаць.

— Ой вецер-віхор і ты на маё гора разгуляўся?... Дзе мне прытуліцца, дзе мне супакой знайсьці? Калі ўжо ўсе гэткіе благіе на сьвеці, дык нічого ня зробіш—буду пакутаваць... Я грашыла, бо мяне стварылі гэткую... Але найгоршая пакута для мяне гэта тое, што жалю-літасьці на сьвеці німа.. Гэй, чэрці, вазьміце мяне!

Зьмітрок Бядуля.

нальнага усьведамленьня, а пасьля чытала ім лепшыя творы з беларускай літэратуры і дэклямавала вершы.

Такая самая школа, як і у Мядзьведзіцах, была у вёсцы Гайніне, толькі ўжо прыватная, дзе селянамі быў запрошаны вучыцялём К. Мядзіолко. Ён апрача школы аткрыў яшчэ вечаровые курсы для моладзі, на каторыя хадзіла да 40 чалавек.

Тры разы на тыдзень сабіраліся на курсы і мужчыны з жонкамі, с каторымі вучыцель вёў гутаркі аб гаспадарцы, нацыональным пытанні і інш., або чытаў ім кніжкі.

На Каляды П. і К. Мядзіолко арганізавалі тут драматычны гурток з хорам. Праз каляды і запусты аб'ежджалі усе вёскі, стаўляючы беларускія спэктаклі.

І так праца вялася аж да вясны, пакуль ні нахлынула спроба другой аккупацыі і бої бальшавікоў з Палякамі.

Праца гэта аставіла пасьля сябе сьляды. Кожны селянін ведае кім ён ёсьць і арганізаваўся у Беларускай Радзе, выбары каторай прайшлі дужа добра і працавалася да гэтай пары, пакуль ні даведаліся бальшавікі і ні разагналі Рады. Але усёткі сабраньня Рады хоць і скрыта—бываюць. На сабраньнях жыва абгаварываюцца цяперашнія падзеі, справа свайго гасударства і справы адносін да легіонаў, якія ужо блізка падходзяць.

Глыбачанін.

Беларусь.

Агульная мабілізацыя у Менску.

Савецкія ўласьці выдалі прыказ мабілізаваць усіх мужчын у Менску для працы пры акопах навакол Менска.

„Бунд" у Менску.

Цэнтральны камітэт жыдоўскай сацыялістычнай партыі «Бунд» пастанавіў мабілізаваць усіх сваіх сяброў у Літве, на Беларусі і у Расеі ад 18 да 36 гадоў. Будзе з іх сфармована Чырвоная Армія. У гэтых днях выслалі ўжо часьць арміі процiў польскага фронта. Пры высылцы на вакзалі Лібаво-Роменскай чугункі была зроблена вялікая маніфэстацыя.

На адным з апошніх пасяджэньняў работніцкага савета бальшавік Б. Вайнштэйн прызываў да згоды і раіў пакінуць партыйныя сваркі, пры чым упэўняў што рабочыя, калiб у Менску паднялa галаву рэакцыя, самі з ёю суд і расправу зробяць.

Да мабілізацыі кліча такжа партыя «Поалей-Цион» і партыя «злучаных сацыялістаў».

Разгром Горадзеншчыны.

Прыехаўшыя з Горадзеншчыны людзі расказываюць аб страшэнных падзеях у Горадзеншчыне. Разагналі валасныя і паветавыя Беларускія Рады. Сябры (члены) Радаў і камітэтаў паарыштованы. Ёсьць Камітэты, каторых усе сябры вывезены ў Кракаў. Гэтак Скідэльскі Камітэт ўвесь арыштаваны і вывезены ў Кракаў. Прычына тая, што не хацеў здаваць улады і грошай польскім акупантам.

Страшэнны тэрор над усім беларускім робіць тое, што падымае галаву маскоўская чорная сотня.

У Вільні.

Беларускі біскуп-суфраган у Вільні.

Варшаўская „Gazeta Poranna" піша, што віленскі біскуп Матулевіч у часе бытнасьці у Варшаве зьвярнуўся са стараньнямі да апостольскага візытатара монсіньора Ратті, каб памясьціць у віленскай каталіцкай дыецэзыі беларускаго біскупа-суфрагана.

Арганізатар Віленскага Унівэрсытэта.

Назначаны ад польскага Ураду арганізатарам універсытэта у Вільні доктар Людвік Колянкоўскі на днях прыедзе у Вільню з Беластока, дзе ён затрымаўся на колькі дзён.

Сьмерць літоўскага дзеяча.

31 мая памёр у Вільні вядомы добра у Літве этнограф, публіцыст і дзеяч Мечыслаў Довойна-Сыльвэстровіч. Нябошчык належаў да прыхільнікаў беларускаго руху. З этнаграфічных прац Довойны-Сыльвестровіча вельмі цэнными лічацца жмуйдзкія легенды (Podania żmujdzkie), друкаваныя у Варшаве рэдакцыяй польскаго этнаграфічнаго квартальніка (трохмесячніка) «WISŁA». Мечыслаў Довойна-Сыльвэстровіч памёр маючы 72 гады, пахованы на Росе 2 чэрвеня.

Хай будзе яму лёгкай зямля!

Выкінутыя з магіл бальшавікі.

У панядзелак, 2 чэрвеня, нейкія невядомыя асобы адкапалі магілкі бальшавікоў на пляцы Катэдральным каля бышаго помніка і забраўшы труны, адвязлі іх у падворка пажарнай стражы. Апавадаюць, што быццам бы зрабілі гэта ваенныя з атрада капітана Домброўскага.

Вышэйшыя ўласьці пастанавілі разгледзець і выясніць бліжэй усю падзею.

Арганізацыя тэхнічных сіл у Вільні.

Віленскае Тэхнічнае Таварыство для мацнейшаго, калі можна, сарганізаваньня тэхнічных сіл, прыступіло да рэгістрацыі і дзеля таго у кватэры свэёй на вуліцы Надбярэжнай № 18 штодзенна ад 11 да 1 і ад 5 да 8-ай прыймае запісы грам. грам. інжэнераў, тэхнікаў, спэцыялістаў па дагледаньні работ, мэханікоў, машыністаў, электро-тэхнікаў, лясьнікаў і гэтым падобных працаўнікаў. Адначасна з тым Таварыства адкрыло бюро для шукаючых працы, каб памагчы пры заніманьні мейсцаў у нашай прамысловасьці края.

З усіх старон.

Немцы вымагаюць зварота шкод

Немцы, бачучы што Антанта накладае на ніх вельмі высокую кантрыбуцыю, пастанавілі са сваей стараны дамагацца зварота дванадцаці мільярдаў і 850 мільёнаў за усе шкоды, якія выйшлі з прычыны блокады.

Петлюра і яго войска.

Украінскія войскі Петлюры пабіваюць палякі з аднэй стараны, а бальшавікі з другой. Бальшавікі занялі Роўно, Дубно і Здолбуново. Пэтлюра са сваім войскам трымаецца яшчэ у Мельніцы. Войска яго ўсё меньшае і пераходзіць на старану бальшавікоў.

Забеспечаньне Петраграда прадуктамі.

Паводлуг вестак «Deutsche Allgemeine Zeitung» пасовываньне фінляндскіх войскаў на Петраград пастаноўлена генэралам Маннэргэймом пасьля таго, калі выясьнілося, што горад будзе абеспечаным прадуктамі. Дзякуючы помачы амэрыканцаў у Фінляндыі зложаны дзеля гэтай мэты аграмадныя запасы.

Дэклярацыя Вільсона аб Польшчы.

Амэрыканская газэта «Chiago Tribune» апавяшчае, што у сьлед за нарадамі мірнае канфэрэнцыі у Парыжы з польскім прэмьерам Падэрэўскім будзе опублікавана дэкляpацыя прэзыдэнта Вільсона аб спорных польскіх пытаньнях.

Новая канстытуцыя у Баварыі.

У баварскі сойм унесена праект новае канстытуцыі, у каторай ёсьць вось што:

Сацыялізацыя прамысловых прэдпрыяцьцяў эволюцыйным парадкам, згодна з высокасьцяй іх развіцьця.

Прызнаньне саветаў рабочых дэпутатаў.

Агульная ваенная павіннасьць. Баварская армія будзе складаць часьць агульна-германскай арміі, але з уласным незалежным упраўленьням.

Выразіцелям вярхоўнай гасударственнай улады будзе Сойм, які будзе правадзіць у жыцьцё пастановы сваі праз камісараў.

Рэдактар і выдавец У. Знамяроўскі. Друкарня «Віленскаго Выдавецтва», Мала-Стефаноўская, 23.